



Malotřídní základní školy z pohledu České školní inspekce

Mgr. Tomáš Zatloukal

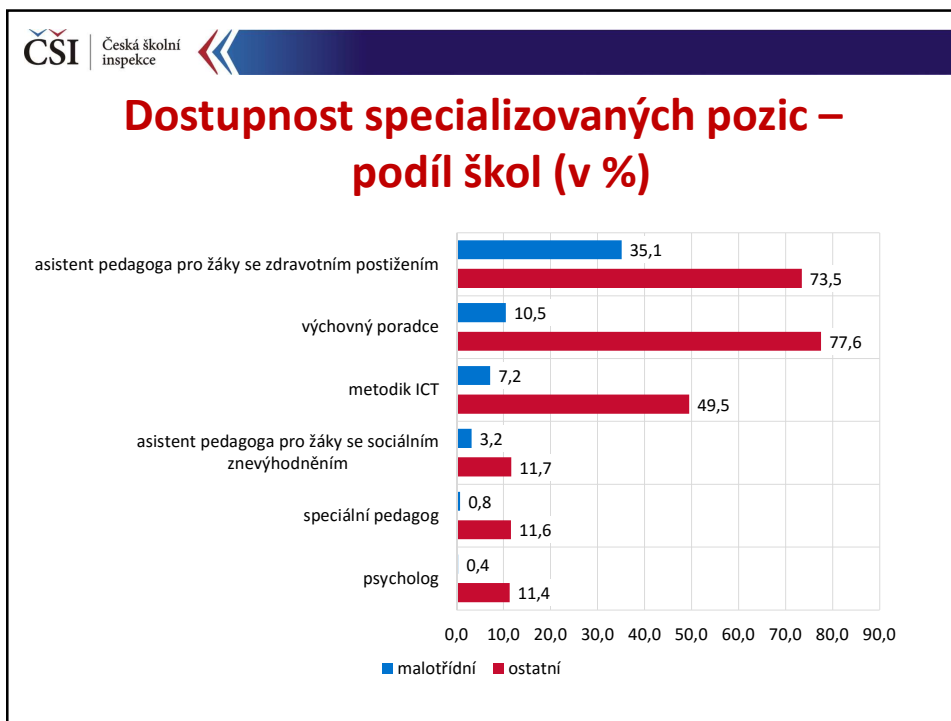
ústřední školní inspektor

Malotřídky 2016, Praha 4. 5. 2016

ČŠI Česká školní inspekce

Základní informace

- ⟨ ve školním roce 2015/2016 navštěvuje malotřídní školy celkem 38 682 žáků (tj. 4,4 % z celkového počtu žáků v ZŠ a 7 % z celkového počtu žáků na 1. stupni ZŠ)
- ⟨ z toho 2 353 žáků se SVP (2 026 se zdravotním postižením, 310 se zdravotním znevýhodněním a 194 se sociálním znevýhodněním)
- ⟨ v málotřídních školách působí celkem 4 147 učitelů (tj. 11,4 % ze všech pedagogů působících na 1. stupni ZŠ)
- ⟨ ve školním roce 2015/2016 dosud navštíveno 122 malotřídních škol (tj. 11 % ze 1 113 škol)



ČŠI Česká školní inspekce

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání

- ◁ ČŠI hodnotí školy podle kritérií vycházejících z modelu tzv. kvalitní školy (oblasti: koncepce a rámec školy, pedagogické vedení školy, kvalita pedagogického sboru, výuka, vzdělávací výsledky žáků, podpora žáků při vzdělávání; doplněno o kritéria - celkem 26 pro ZV)
- ◁ pozitivní zkušenosti: školní klima (např. pořádání adaptačních pobytů, komunitního kruhu), komunikace s žáky a rodiči (zájem rodičů o školu, výhody malých kolektivů), pozornost věnovaná osobnostnímu rozvoji žáků a začleňování žáků do kolektivu (tematické akce školy, zájmová činnost)



Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání

- ◀ ke zlepšení: kvalifikovanost pedagogů a zajištění optimálních personálních podmínek, profesní rozvoj a podpora začínajících pedagogů (např. absence funkčního plánu DVPP, nepravidelné hodnocení práce pedagogů, nedůsledná zpětná vazba), školní vzdělávací programy a jejich soulad se strategií školy a kurikulárními dokumenty (např. nesrozumitelné cíle), řízení, monitoring a vyhodnocování práce školy (převažuje operativnost řízení, chybí systematické plánování a kontrola)



Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání

Kritéria, ve kterých byly zjištěny větší rozdíly mezi malotřídními školami a úplnými školami

Kritérium	Škola	Hodnocení			
		1	2	3	4
Škola má ŠVP, který vychází z vize a strategie rozvoje školy a je v souladu s kurikulár. dokumenty; jeho cíle jsou srozumitelné pro pedagogy i rodiče	malotřídní	2,5	81,1	13,9	2,5
	ostatní	0,5	90,3	7,8	1,5
Pedagogové jsou pro svou práci kvalifikovaní a odborně zdatní a ke své práci přistupují profesionálně	malotřídní	3,3	71,9	24,8	0,0
	ostatní	1,5	80,8	17,5	0,3
Pedagogové důsledně uplatňují při komunikaci s žáky a rodiči a kolegy vstřícný, respektující přístup	malotřídní	8,2	89,3	2,5	0,0
	ostatní	1,3	98,0	0,8	0,0
Pedagogové využívají široké spektrum výchovně-vzdělávacích strategií pro naplnění stanovených cílů	malotřídní	3,3	91,8	4,9	0,0
	ostatní	1,8	85,0	13,3	0,0
Pedagogové systematicky sledují vzdělávací pokrok každého žáka a při plánování a realizaci výuky zohledňují individuální potřeby žáků	malotřídní	4,1	92,6	3,3	0,0
	ostatní	2,5	87,8	9,8	0,0

1 = výborná úroveň, 2 = očekávaná úroveň, 3 = úroveň vyžadující zlepšení, 4 = nevyhovující úroveň

Podmínky vzdělávání

Zaměření DVPP	Podíl ředitelů (v %)		Podíl učitelů (v %)	
	malotřídní	ostatní	malotřídní	ostatní
vedení pedagogického procesu (pedagogické vedení školy)	41,3	42,7	x	x
organizační řízení školy	48,4	53,8	x	x
ekonomická a finanční oblast	23,9	42,2	x	x
právo	43,9	56,9	x	x
manažerské dovednosti	22,6	38,9	6,1	4,4
výuka (vědomosti a znalosti ve vyučovaných předmětech, metody a formy výuky a vedení třídy)	52,3	28,4	x	x
vědomosti a znalosti ve vyučovaných předmětech	x	x	51,4	42,7
metody a formy výuky	x	x	54,4	55,5
chování žáků a vedení třídy	x	x	13,8	21,2
výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	11,6	17	16,2	21,1
prevence a projevy rizikového chování žáků	8,4	22,1	12,8	18,3
bezpečnost a ochrana zdraví	31	30,8	11,9	13,8
dovednosti v oblasti ICT	26,5	30,3	23,5	29,9
dovednosti v oblasti cizích jazyků	17,4	12,1	18,7	15,9
výuka v multikulturním nebo vícejazyčném prostředí	1,9	4,2	1,8	1,8
zájmové a neformální vzdělávání	8,4	7,2	8	5,6
jiné	3,9	8,6	4,9	5,8

Podmínky vzdělávání

- ◁ učitelé jsou nejčastěji hodnoceni ředitelem školy, a to i vícekrát za rok (90,3 % učitelů), v ostatních školách je ředitelem školy vícekrát za rok hodnoceno 65,9 % učitelů
- ◁ četnost hodnocení a poskytované zpětné vazby hodnotí jako dostatečnou častěji učitelé malotřídních škol, stejně jako pozitivní dopad zpětné vazby na jejich práci
- ◁ existenci překážek, které v práci omezují ředitele je srovnatelné s řediteli ostatních škol



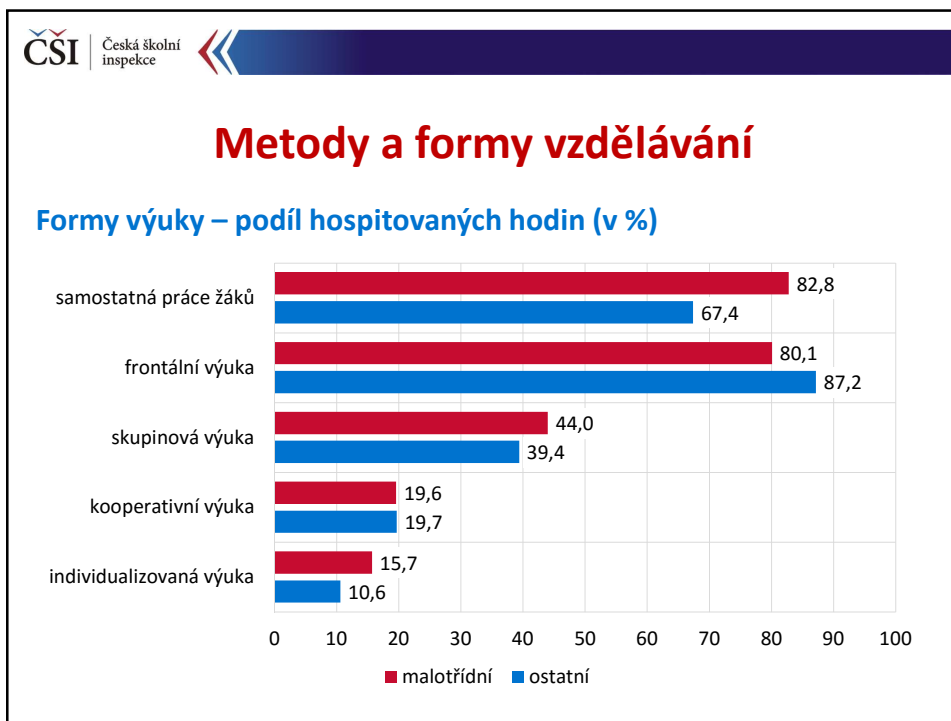
Podmínky vzdělávání

Jaké překážky Vás nejvíce omezují ve zlepšování kvality Vaší práce?	Podíl ředitelů (v %)		Podíl učitelů (v %)	
	malotřídní	ostatní	malotřídní	ostatní
administrativa	90,5	89,8	59,2	68,6
psychická náročnost povolání	31,1	28,5	30,6	32,8
nedostatečná podpora ze strany zřizovatele, systému/vedení školy	4,7	10,4	4,2	5,1
nedostatečné vnímání prestiže učitelského povolání společností	16,3	13,4	28,6	38,2
nízké platové ohodnocení	6,3	8,3	19,8	35,4
nedostatečná motivace žáků	x	x	12,7	31,4
nekázeň žáků	x	x	23,8	31,1
vysoký počet žáků ve třídách	x	x	4,0	25,4
nedostatečný rozpočet školy a finanční prostředky	21,6	35,2	x	x
vztahy s rodiči a přístup rodičů	10,0	18,9	20,4	23,1
vysoká míra zodpovědnosti	25,8	21,4	14,4	9,3
nedostatečná spoluúčast dalších pracovníků na vedení školy	4,7	4,1	x	x
jiné	3,2	5,1	4,2	3,0



Podmínky vzdělávání

V jakých oblastech byste potřeboval/a podporu pro zlepšení kvality Vaší práce?	Podíl ředitelů (v %)		Podíl učitelů (v %)	
	malotřídní	ostatní	malotřídní	ostatní
pedagogické vedení školy, vedení pedagogického procesu	10,0	12,6	x	x
organizační řízení školy	18,9	12,5	x	x
ekonomická a finanční oblast	49,8	38,8	x	x
právní oblast	54,2	58,0	x	x
manažerské dovednosti	22,4	17,8	4,0	5,2
výuka (vědomosti a znalosti ve vyučovaných předmětech, metody a formy výuky, postupy řízení třídy)	5,0	3,9	x	x
prohloubení vědomostí a znalostí ve vyučovaných předmětech	x	x	23,2	16,2
metody a formy výuky	x	x	33,5	34,8
chování žáků a vedení třídy	x	x	19,6	28,3
výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	11,9	15,2	28,7	29,9
řešení problémů disciplíny a (rizikového) chování žáků / prevence a projevy RCH	13,4	23,8	18,4	25,1
ICT	20,9	14,5	20,2	21,7
cizí jazyky	22,9	21,7	22,4	16,7
výuka v multikulturním nebo vícejazyčném prostředí	3,5	3,2	4,3	5,9
zájmové a neformální vzdělávání	3,0	1,9	9,1	6,8
v jiné oblasti	1,0	4,3	1,0	2,4



ČSI Česká školní inspekce

Metody a formy vzdělávání

Metody výuky	Podíl hodin (v %)	
	malotřídní	ostatní
výklad, přednáška	10,5	14,0
vyprávění	15,9	16,2
vysvětlování	66,1	62,8
řízený rozhovor	60,5	56,6
diskuze, beseda	12,2	8,1
problémové učení (řešení problémových úloh, problémový rozhovor)	22,7	24,0
projektové vyučování	1,1	1,1
práce s textem	58,4	48,3
aktivizující metody	50,6	54,7
názorně demonstrační metody (předvádění, projekce, experiment aj.)	15,2	15,6
dovednostně praktické metody (pohybové, praktické, pracovní činnosti, laboratorní cvičení, praxe, grafické, výtvarné, hudební činnosti aj.)	22,5	19,7



Metody a formy vzdělávání

- zvolené metody a formy byly v malotřídních školách vzhledem ke stanovenému cíli hodnoceny jako účelné v 91,3 % hodin a vzdělávací cíl byl splněn v 94 % hodin
- ve většině hospitovaných hodin panovala příjemná atmosféra podporující učení, žáci byli aktivní a projevovali zájem o výuku, ptali se učitele v případě, že něčemu nerozuměli
- přibližně v 80 % a více hospitovaných hodin byla teorie propojena s možnostmi praktického využití, účelně byla využita motivační funkce hodnocení žáků a žáci dostávali prostor pro vyjádření vlastního názoru



Metody a formy vzdělávání

- převaha formativního hodnocení byla mírně častěji zaznamenána v ostatních školách (76,2 % hodin) ve srovnání se školami malotřídními (68,8 %)
- vzájemné hodnocení žáků bylo zjištěno v necelé pětině navštívených hodin a sebehodnocení žáků v necelých dvou pětinách hodin (v tomto ohledu se malotřídní a ostatní školy neliší)



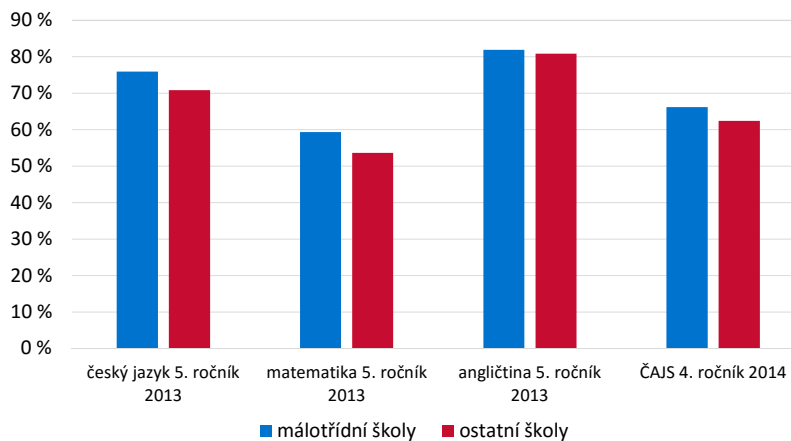
Výsledky vzdělávání

Počty zahrnutých výsledků	malotřídní školy			ostatní školy		
	škol	žáků	úspěšnost	škol	žáků	úspěšnost
český jazyk 2013	838	4 321	75,9 %	2 517	70 646	70,8 %
matematika 2013	841	4 322	59,3 %	2 514	70 304	53,6 %
angličtina 2013	833	4 268	81,9 %	2 501	68 929	80,8 %
Člověk a jeho svět 2014	38	453	66,2 %	242	6 481	62,4 %



Výsledky vzdělávání

Průměrné úspěšnosti v testech





Děkuji za pozornost



Mgr. Tomáš Zatloukal

ústřední školní inspektor

Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5

Tel.: +420 251 023 106 | Fax: +420 251 566 789

Email: tomas.zatloukal@csicr.cz | www.csicr.cz